

STELE ȘI SFINȚI

Stai. O să-ți explic...

Toată viața m-am pomenit în genul ăsta de situații, ca în dimineața aceea cu psihiatrul. Locuia temporar în cabana din spatele casei mele până i se termina de renovat casa. Arăta foarte bine, de-a dreptul chipeș, și, bineînțeles, voiam să fac impresie bună. I-aș fi dus briose, dar nu voiam să par agresivă. Într-o dimineață, exact când se crăpa de ziuă, îmi beam cafeaua ca de obicei, admirându-mi grădina care era minunată atunci, cu mazăricea parfumată, nemțisorii și măărițele în floare. Mă simțeam... plină de bucurie... De ce am ezitat s-o spun? Nu vreau să crezi că sunt sentimentală, vreau să fac impresie bună. Oricum, eram fericită și am aruncat o mână de semințe pentru păsări pe terasă și am rămas acolo zâmbind în timp ce zeci de guguștiuci și sticleți au venit în zbor și au început să ciugulească. Apoi, dintr-odată, două pisici mătăhăloase au sărit pe terasă și au dat iama în păsări. Penele zburau peste tot și chiar atunci

a ieșit psihiatrul pe ușă. S-a uitat la mine șocat și a zis: „Îngrozitor!“, apoi a făcut stânga-mprejur. După dimineața aceea, m-a evitat complet și nu mi s-a părut. Nu aveam cum să-i explic că totul se întâmplase mult prea repede, că nu le zâmbeam pisicilor care sfâșiau păsările. Că pur și simplu fericirea provocată de mazărice și de sticleți nu avusese timp să dispară.

De când mă știu am făcut o primă impresie foarte proastă. Atunci în Montana când n-am vrut decât să-i dau jos șosetele lui Kent Shreve ca să putem umbla desculți și s-a dovedit că le avea prinse de izmene. Dar de fapt despre școala Sf. Iosif vreau să povestesc. Știi, psihiatrii (și te rog să nu-ți faci o părere greșită, nu mă obsedează psihiatrii)... Mi se pare că psihiatrii se concentrează prea mult pe scena originară și pe absența pre-oedipiană a mamei, dar ignoră trauma pe care ne-o provoacă școala primară și ceilalți copii, care sunt cruzi, fără milă.

Nici măcar nu voi pomeni despre ce s-a întâmplat la Vilas, prima școală la care am mers în El Paso. A fost o mare neînțelegere cap coadă. Așa că, două luni după începerea școlii, în clasa a treia, iată-mă în curtea școlii Sf. Iosif. Noua mea școală. Absolut îngrozită. Mi s-a părut că uniforma va fi un avantaj. Dar cum purtam două tije de metal, grele, fixate pe spate din cauza a ceea ce pe-atunci se chema „deviație a coloanei“, dar care, în realitate, era o cocoasă, a trebuit să-mi iau bluza albă și fusta plisată mult mai mari, ca să le acopere, și bineînțeles că mama nu s-a gândit măcar să-mi ajusteze fusta.

Altă mare neînțelegere. Câteva luni mai târziu, sora Mercedes era de serviciu pe coridor. Dintre ele, ea era măicuța tânără și bună, care sigur trăise o poveste de dragoste tragică. El murise probabil în război, într-un bombardier. Cum treceam pe lângă ea, doi câte doi, mi-a pus mâna pe cocoșă și mi-a șoptit: „Biată copilă, ai o cruce de dus.“ Cum ar fi putut ea să știe că devenisem între timp o credincioasă fanatică și că vorbele ei inocente nu vor face decât să mă convingă că între mine și Mântuitor exista o legătură predestinată?

(Ah, despre mame. Zilele trecute, în autobuz, s-au urcat o mamă și băiețelul ei. Se vedea că-l luase de la grădiniță după serviciu, că era obosită, dar bucuroasă să-l vadă, l-a întrebat ce a făcut la grădiniță. El i-a povestit toate lucrurile pe care le făcuse. „Ești atât de special!“ i-a spus și l-a îmbrățișat. „Special înseamnă retardat!“ a zis puștiul. Avea lacrimi mari în ochi și o expresie speriată de moarte, în timp ce mama lui continua să zâmbească la fel ca mine cu păsările.)

În ziua aceea, în curtea școlii, mi-am dat seama că nu voi reuși niciodată să mă fac acceptată. Nu doar să mă integrez, ci să mă fac acceptată. Într-un colț, două fete învăteau o coardă groasă, iar una câte una, alte fete frumoase, rumene în obraji, țâșneau când le venea rândul și săreau coarda, hop, hop, apoi ieșeau exact la timp și se întorceau la rând. Trop, trop, nimeni nu ieșea din ritm. În mijlocul curții era un leagăn rotund, cu scaunul în formă de cerc care se rotea vesel, amețitor și nu se oprea

niciodată, copiii pur și simplu săreau în el și din el fără măcar... nu să cadă, ci să încetinească. Peste tot în curtea școlii eram înconjurată de simetrie, sincronicitate. Două călugărițe, ale căror mătânii zornăiau la unison, cu fețele lor curate, dădeau sincronizat din cap către copii. Arșice. Mingea lovea cimentul cu un sunet sec, cele douăsprezece arșice pluteau în aer și erau prinse toate deodată cu mișcarea abilă a unei încheieturi micuțe. Clap, clap, clap, alte fete jucau jocuri complicate cu bătăi din palme. Ala bala portocala. Clap, clap. Rătăceam dintr-o parte în alta, incapabilă nu doar să pătrund, ci aparent invizibilă, ceea ce era un soi de binecuvântare. M-am refugiat după colțul clădirii de unde auzeam zgomote și râsete ce veneau din bucătăria școlii. Mă ascundeam acolo ca să nu fiu pe terenul de joacă; zgomotele prietenoase din interior mă linișteau. Nici acolo nu puteam să intru. Apoi s-au auzit țipete și urlete și una dintre călugărițe a zis: „Vai, dar nu pot, nu pot și gata.“ Și atunci am știut că era în regulă să intru pentru că ce nu putea ea să facă era să scoată șoarecii morți din capcane. „Îl scot eu“, am spus. Și călugărițele au fost așa de încântate, că n-au comentat nimic legat de prezența mea în bucătărie, mai puțin una care i-a șoptit alteia cuvântul „protestantă“.

Și așa a început. Mi-au dat și un biscuit, cald și delicios, cu unt. Bineînțeles că mâncasem la micul dejun, dar era atât de bun, că l-am înfulecat și mi-au mai dat unul. În fiecare zi, goleam două sau trei capcane și le puneam la loc, iar în schimb primeam nu doar biscuiți, ci și o medalie cu Sf. Cristofor în schimbul căreia, mai târziu,

primeam masa de prânz. Asta mă scutea de corvoada de a sta la coadă înainte de începutul orelor pentru a da o monedă de zece cenți pe o medalie pentru prânz.

Din cauza spatelui, aveam voie să rămân în clasă în timpul orelor de sport și în pauze. Numai dimineața era greu, pentru că autobuzul ajungea înainte de a se deschide școala. M-am forțat să-mi fac prietene, să vorbesc cu fete de la mine din clasă, dar în zadar. Toate erau catolice și se cunoșteau de la grădiniță. Drept să spun, erau copii buni, normali. Sărisem mai multe clase, așa că eram mult mai mică și nu locuisem decât în așezări miniere izolate înainte de război. Nu știam cum să zic: „Îți place să studiezi Congoul belgian?” sau „Care sunt pasiunile tale?” Mă avântam spre ele și-mi dădeam drumul la gură: „Unchiul meu are un ochi de sticlă.” Sau „Odată am găsit un urs mort cu fața plină de viermi.” Mă ignorau sau chicoteau, sau îmi strigau: „Mincinosul roade osul!”

Și așa, o vreme am avut unde să mă duc înainte să înceapă orele. M-am simțit utilă și apreciată. Apoi le-am auzit pe fete șoptind „miloaga” și „protestanta”, iar mai târziu au început să-mi spună „capcană de șoareci” și „Minnie Șoricica”. M-am prefăcut că nu-mi pasă și, în plus, îmi plăcea nespus la bucătărie, cu râsetele reținute și murmurale călugărițelor bucătărese, care în bucătărie purtau veșminte țesute în casă ca niște cămăși de noapte.

Până atunci luasem deja decizia să mă călugăresc, întrucât pe măicuțe părea că nu le tulbură nimic, dar cel mai mult în hotărârea mea cântăriseră veșmintele negre

și bonetele lor albe asemenea unor uriașe flori de crin apretate. Pun pariu că biserica catolică a pierdut o sumedenie de călugărițe aspirante când a început să le îmbrace ca pe niște încasatoare de amenzi de circulație. Apoi a venit mama să vadă cum mă acomodasem la școală. I-au spus că prestația mea la ore era excelentă, iar purtarea impecabilă. Sora Cecilia i-a spus cât de mult le ajutam la bucătărie și că aveau grijă să mănânc bine de dimineață. Mama mea cea snoabă, cu paltonul ei vechi și tocit, cu gulerul de vulpe ros, de pe care căzuseră ochii de mărgele. A fost șocată, dezgustată de povestea cu șoarecii și de-a dreptul furioasă în legătură cu medalia Sfântul Cristofor, pentru că eu continuasem să primesc zece cenți în fiecare dimineață și-i cheltuisem pe dulciuri după școală. Hoță mică și perversă. Jap. Jap. Șocată!

Și așa s-a terminat povestea, dar totul n-a fost decât o mare neînțelegere. Călugărițele crezuseră că-mi petreceam timpul la bucătărie pentru că eram un copil sărman, cu burta goală, și mă însărcinaseră să mă ocup de capcane din milă, nu pentru c-ar fi avut cu adevărat nevoie de mine. Problema e că eu tot nu-mi dau seama cum le-aș fi putut împiedica să-și facă o impresie greșită. Poate dacă aș fi refuzat biscuitul?

Și așa am ajuns să-mi petrec timpul până la începerea orelor în biserică și am hotărât serios să mă fac călugăriță sau sfântă. Primul mister a fost felul în care șirurile de lumânări de sub fiecare statuie a lui Hristos, Fecioara și Iosif pâlpâiau și tremurau ca bătute de vânt, deși biserica spațioasă era perfect închisă și niciuna din ușile grele nu

era deschisă. Credeam că duhul Domnului din statui era atât de puternic, încât făcea lumânările să palpite și să sfârâie, cuprinse de freamătul suferinței. La orice mică întepiere a flăcării, lumina făcea sângele închegat de pe picioarele albe și osoase ale lui Hristos să pară ud.

La început am stat în partea din spate a bisericii, exaltată, îmbătată de mirosul de tămâie. Mă rugam în genunchi. Era foarte dureros să stau în genunchi din cauza spatelui și a protezei care-mi apăsa coloana vertebrală. Eram sigură că așa mă purificam și făceam penitență pentru păcatele mele, dar mă durea prea tare, așa că până la urmă n-am mai făcut-o, stăteam pur și simplu în întunericul din biserică până se auzea clopoțelul de început de oră. De obicei, nu era nimeni în biserică în afară de mine, mai puțin joia, când părintele Anselmo se închidea în confesional. Câteva bătrâne, fetele de la gimnaziu și, când și când, câte o elevă de școală primară se apropiau, se opreau și îngenuncheau în fața altarului, își făceau cruce, apoi mai îngenuncheau și-și mai făceau cruce o dată înainte de a intra în celălalt compartiment al confesionalului. Mă nedumerea însă că durata rugăciunilor varia de la o persoană la alta. Aș fi dat orice pe lume să aflu ce se întâmpla înăuntru. Nu știu cât mi-a luat până m-am pomenit în confesional, cu inima bătându-mi ca nebuna. Interiorul era mult mai impresionant decât mi-aș fi putut imagina. Fumul de mir, pernuța de catifea pe care îngenuncheai, o Fecioară care mă privea cu infinită milă și compasiune. Prin peretele sculptat îl vedeam pe părintele Anselmo, un bărbat mărunț, de

obicei îngrijorat. Dar cu profilul conturat pe un fond luminos semăna cu bărbatul cu joben de pe peretele din casa lui Mamie. Ar fi putut fi oricine... Tyrone Power, tata, Dumnezeu. Nici vocea nu-i semăna cu a părintelui Anselmo, ci avea un timbru grav și un ușor ecou. M-a pus să spun o rugăciune pe care n-o știam, așa că am rostit versurile după el... mă căiesc din inimă că te-am mâniat. Apoi m-a întrebat cum am păcătuit. Nu mințeam. Chiar n-aveam vreun păcat de mărturisit. Nici măcar unul. Mi-era atât de rușine, sigur reușeam să găsesc unul. Caută în adâncul sufletului tău, copila mea... Nimic. Disperată și atât de dornică să fac pe plac, am inventat unul. O lovisem pe sora mea în cap cu peria de păr. O invidiezi pe sora ta? O, da, părinte. Invidia este un păcat, copila mea, roagă-te să te lepezi de el. Trei Ave Maria. În timp ce mă rugam, în genunchi, mi-am dat seama că era o penitență scurtă, data viitoare mă voi descurca mai bine. Dar n-a mai fost nicio dată viitoare. În ziua aceea, sora Cecilia m-a oprit după ore. Cel mai rău a fost că s-a purtat atât de blând. Înțelegea de ce mi-aș dori să iau parte la tainele bisericii. Tainele, da! Dar eu eram protestantă, nu promisem nici botezul, nici confirmarea. Aveam voie să învăț la școala lor, și acest lucru o bucura pentru că eram o elevă bună și ascultătoare, dar nu puteam participa la activitățile din biserică. Urma să stau în curtea școlii cu ceilalți copii.

M-a lovit un gând teribil, mi-am scos din buzunar cele patru cartonașe cu sfinți. De fiecare dată când obțineam nota maximă la citire sau aritmetică, primeam o

Stele și sfinți

stea. Vinerea, eleva cu cele mai multe stele primea un cartonaș cu un sfânt, asemănător cartonașelor cu jucători de baseball, numai că sfinții aveau aure cu sclipici.

— Pot să-mi păstrez sfinții? am întrebat-o cu inima strânsă.

— Sigur că poți și sper să câștigi mulți alții.

Mi-a zâmbit și mi-a făcut încă o favoare.

— Te poți ruga în continuare, draga mea, pentru îndrumare. Hai să spunem Ave Maria împreună.

Am închis ochii și m-am rugat cu ardoare la Maica noastră care pentru mine va avea întotdeauna chipul surorii Cecilia.

De câte ori se auzea o sirenă pe stradă, aproape sau departe, sora Cecilia ne cerea să ne oprim din activitatea în care eram prinși, oricare ar fi fost ea, să ne punem capul pe bancă și să rostim o dată Ave Maria. Încă mai fac asta. Adică zic Ave Maria. Sigur, îmi mai pun și capul pe bănci de lemn, să le ascult, pentru că și ele scot sunete, asemenea crengilor mișcate de vânt, ca și cum încă ar fi copaci. Multe lucruri mă frământau pe vremea aceea, cum ar fi cine însuflețea lumânările și de unde veneau sunetele din bănci. Dacă totul are suflet în lumea creată de Dumnezeu, până și băncile, din moment ce au voce, atunci raiul există cu siguranță. Eu nu puteam să ajung în rai pentru că eram protestantă. Trebuia să merg în purgatoriu. Aș fi preferat iadul în schimbul purgatorului – ce cuvânt urât, sună ca purgativ, un loc lipsit de demnitate.

Am anunțat-o pe mama că vreau să devin catolică. Și ea și bunicul au făcut o criză. El voia să mă ducă înapoi

la școala din Vilas, ea s-a opus, era plin de mexicani și delincvenți juvenili. I-am zis că și la Sf. Iosif erau mulți mexicani, iar ea mi-a răspuns că proveneau din familii bune. Și noi eram o familie bună? Nu știam. Dar contui să mă uit prin ferestrele panoramice la familiile care stau la masă și mă întreb ce fac ei, ce-și spun unii altora?

Sora Cecilia a venit într-o după-amiază la noi acasă împreună cu altă călugăriță. Nu știu de ce-au venit și nici n-au apucat să spună. Totul era vraiste. Mama plângea, Mamie, bunica mea, plângea și ea, bunicul era beat și s-a năpustit la ele numindu-le ciori. A doua zi, mi-a fost teamă că sora Cecilia va fi supărată pe mine și nu-mi va mai spune „la revedere, draga mea“ când mă lăsa singură în clasă în timpul pauzei. Înainte de a pleca însă, mi-a dat o carte care se chema *Understood Betsy* și mi-a zis că s-a gândit că mi-ar plăcea. A fost prima carte adevărată pe care am citit-o, prima carte de care m-am îndrăgostit.

Mă lăuda pentru răspunsurile la oră și mă dădea exemplu colegelor mele ori de câte ori primeam o stea sau vinerea când primeam un cartonaș cu un sfânt. Făceam tot posibilul să-i fiu pe plac: scriam cu atenție A.M.D.G.¹ la începutul fiecărei lucrări, dădeam fuga să șterg tabla. Rugăciunile mele se auzeau cel mai tare, mâna mea țâșnea prima când punea o întrebare. A continuat să-mi dea cărți de citit, ba chiar mi-a dat o dată și un semn de carte pe care scria „Roagă-te pentru noi,

¹ *Ad maiorem Dei gloriam*, în latină, „Spre mai mare slavă a lui Dumnezeu”, deviza iezuiților.

păcătoșii, acum și-n ceasul morții noastre.“ La cantină, i l-am arătat Melissei Barnes. În prostia mea, am crezut că dacă sora Cecilia mă plăcea, vor începe să mă placă și celelalte fete. Dar în loc să râdă de mine, acum mă urau. Când mă ridicam să răspund în clasă, șopteau „tocilara“. Sora Cecilia m-a pus pe mine să adun cei zece cenți și să împart medaliile pentru prânz, iar fiecare fată când își lua medalia îmi șoptea „tocilara“.

Până când, într-o zi, din senin, mama s-a înfuriat pe mine pentru că tata îmi scria mie mai mult decât ei. Asta pentru că eu îi scriu mai mult. Nu, ești favorita lui. Într-o zi am întârziat de la școală. Pierdusem autobuzul care pleca din piață. Mă aștepta în picioare în capul scărilor cu un plic albastru în mână, par avion, de la tata. Cu cealaltă a aprins un chibrit pe unghia de la degetul mare și a dat foc scrisorii în timp ce eu urcam scările în fugă. Cu chestia asta mă speriasem mereu. Mică fiind, nu vedeam chibritul și credeam că-și aprinde țigările cu o flacăra care-i țâșnește din deget.

Și de-atunci n-am mai scos o vorbă. N-am anunțat: să știți că n-o să mai vorbesc niciodată, pur și simplu, treptat, am încetat să mai vorbesc, iar când auzeam sirenele lăsam capul în jos pe bancă și șopteam rugăciunea doar pentru mine. Când sora Cecilia mă punea să răspund, dădeam din cap și mă așezam la loc. N-am mai primit stele și sfinți. Era prea târziu. Acum colegile mă strigau „cap sec“. Sora Cecilia a rămas în clasă după ce fetele au plecat la ora de sport.

— Ce-i cu tine, draga mea? Pot să te ajut? Te rog, spune-mi ceva.

Îmi țineam dinții încleștați, fără să mă uit la ea. A plecat, iar eu am rămas în semiîntunericul și zăpușeala clasei. S-a întors după un timp cu un exemplar din *Black Beauty* pe care mi l-a pus în față.

— E o carte minunată, însă e foarte tristă. Spune-mi, te întristează ceva?

Am fugit de ea și de carte în garderobă unde nu erau paltoane, normal, pentru că în Texas e foarte cald, doar cutii cu manuale prăfuite. Decorațiuni de Paște. Decorațiuni de Crăciun. Sora Cecilia a intrat după mine în încăperea strâmtă. M-a întors cu fața spre ea și m-a obligat să îngenunchez.

— Să ne rugăm, a zis.

Bucură-te Marie, cea plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău... I s-au umplut ochii de lacrimi. N-am putut să îndur afecțiunea ei. M-am smuls din mâna ei și, din greșală, am împins-o și a căzut. Boneta i s-a prins în cuier și i-a smuls-o de pe cap. Nu era rasă în cap cum ziceau fetele. A țipat și a fugit din clasă.

M-au trimis acasă chiar în ziua aceea, exmatriculată de la Sf. Iosif pentru că lovise o călugăriță. Nu știu cum a putut să creadă că aș fi lovit-o. Nu era deloc așa.